
Putování posvátnými místy v okolí Slavonic a Nové Bystřice

**Martin Procházka • Jaroslav Burdych • Petr
Kudláček • Vojtěch Mazanec • Lukáš Bartuněk**

SOUKROMÉ REÁLNE GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA

Putování posvátnými místy v okolí Slavonic a Nové Bystřice

**Martin Procházka • Petr Kudláček •
Jaroslav Burdych • Vojtěch Mazanec •
Lukáš Bartuněk**

Praha 2000

Předmluva

Kolik krásných a kouzelných míst zůstává zapomenuto, ztraceno nebo je ničeno, snad z nevědomosti, snad z lhostejnosti?

O kolik zážitků a cest se často ochuzujeme, uzavřeni v krunýři notoricky známého a jistého?

Pět kluků – studentů gymnázia Přírodní škola ve věku 12 – 13 let se v červnu tohoto roku v rámci pedagogicko – výzkumného projektu školy “Expedice Česká Kanada 2000” rozhodlo taková místa a cesty objevit a přiblížit je návštěvníkům kraje okolo Slavonic a Nové Bystřice.

A tak pátrali, rozmlouvali s lidmi, fotografovali i kreslili, aby pak s upřímnou snahou odvést dobrou práci vytvořili text tohoto průvodce.

Věřím, že tolerantní čtenář ocení nelehkou práci autorů, omluví případné nedostatky a nechá se inspirovat k cestě do míst, kde se mnohdy za nevhledným zevnějškem skrývá pramen poznání a požehnání.

A pro ty, kterým se naše publikace bude zdát neúplná a nepřesná, ať se stane pobídkou pro další pátrání na tomto poli.

Šťastnou cestu.

Mgr. František Tichý
ředitel gymnázia

Úvod

Vážení přátelé, zveme vás na procházku posvátnými místy v okolí Slavonic a Nové Bystrice.

Naše skupina ve složení Martin Procházka, Lukáš Bartuněk, Jaroslav Burdych, Vojtěch Mazanec a Petr Kudláček se zabývala dokumentací kostelů, kaplí a sloupků.

Nedokumentovali jsme všechny objekty, ale ve většině ty nejzajímavější a ty, které nejsou nově zdokumentované. Dále jsme se zaměřili na informace o kostelech, které slouží jinému než církevnímu použití (např. sklad, výletní chata, atd.)

Informace získané od občanů z vesnic a městeček, farářů, z archívů a spisů jsme upravili a převedli do menší brožurky.

Při výzkumu bylo celkem zdokumentováno osm kostelů, dvě kaple, deset sloupků a křížový kámen. Do brožury byly vybrány čtyři nejzajímavější kostely, kaple, jeden sloupek a křížový kámen. Některé z informací se daly jen velice těžce zjistit. Bohužel v některých vesnicích se nedalo zjistit téměř nic.

Doufáme však, že se vám bude publikace líbit a přejeme příjemnou návštěvu námi popsaných míst.

Martin Procházka

Kostel Božího Těla (sv. Ducha) u Slavonic

POVĚST KE VZNIKU KOSTELA

Stalo se kolem roku 1279, že v jedné bouřlivé zimní noci byl vyloupen farní kostel loupeživýma rukama a kromě jiných drahocenností byla také ukradena monstrance s nejdůstojnějším ostatkem (rozuměno sv. Hostií). Úlek nad tímto zločinem roztrásl mysl všech, ale všechno pátrání po původcích tohoto bezbožného činu bylo bezúspěšné. Nyní se však stalo něco podivného. Často byly viděny v noční době na kopci, který se zvedá na západ od města, malé plamínky. Když jednou na jaře roku 1280 tu pastýř pásal zvěř svou, vyšlehl z kroví veliký plamen. Pastýř ihned doběhl k nejbližšímu sedlákovi a zvolal: “Ty, sedláku, oheň!” Když přiběhli k ohni, uviděli v něm sv. Hostii. Ihned svolali lid a kněz nesl průvodem Hostii do města, ale u městské brány Hostie zmizela. Vrátili se na naleziště Hostie a ona byla mezi kameny jako předtím. Takto třikrát vzali Hostii průvodem do města, třikrát jim zmizela a třikrát ji našli v kamení. Počtvrté u brány slíbili, že vystaví na kopci kapli a po slibu již mohli Hostii uložit v kostele.

Ještě téhož roku byla kaple postavena nad místem, kde se našla Hostie. Původní název kaple zněl “Corporis Christi”, čili kaple Božího Těla (sv. Ducha). Od doby výstavby byla se hojně navštěvována lidmi z celého kraje. Za krátký čas bylo kapli uděleno mnoho odpustků od různých biskupů. Odpustky byly omezeny jen pro návštěvníky a byly udělovány jen v některé dny (čtyři mariánské dny – pravděpodobně 8. 9., 8. 12., 15. 8. a 2. 7., na svátek sv. Michala (29. 9.), sv. Martina (11. 11.), sv. Kateřiny (25. 11.), sv. Mikuláše (6. 12.) a sv. Kříže (14. 9.).

CESTA KE KOSTELU

Ke kostelu se dostaneme nejlépe od horní městské brány. Naproti benzinové pumpě je první ze sedmi kaplí, které lemují cestu ke kostelu. Ve výklenku je značně poškozená malba na kovu pravděpodobně z minulého století. Znázorňuje Ježíše a plačící ženu (asi Marii). Další kaple je na křižovatce o 30 metrů dále. I v této kapli je malba na kovu, jako ostatně ve všech dalších kaplích. Tento výjev znázorňuje poslední večeři Páně. Pak se vydáte ulicí rovně okolo kostela sv. Jana Křtitele z 12. století až na další křižovatku. Zde se dejte doprava. Spatříte kapli s obrazem Getsemanské zahrady. V Getsemanské zahradě je modlící se Ježíš a jeho tři apoštolové, kteří spí. Anděl podává Ježíšovi kalich hořkosti. Jděte po této cestě dále a narazíte na další z kaplí. Na obraze je namalováno bičování Krista římskými důtkami. Další ze sedmi kaplí je za železniční tratí. Malba zobrazuje nasazování trnové koruny Ježíši. Po cca 100 metrech začíná úvozová cesta s alejí starých lip. Asi po 200 metrech cesty alejí uvidíte dvě poslední kaple. Na výjevech v kaplích je znázorněno, jak Ježíšovi dávají kříž a on ho odnáší na vrch. Na druhém výjevu je smrt Krista a jeho probodnutí.

Klíče od kostela si můžete půjčit na obecním úřadě (možná po vás bude požadováno svolení od faráře – bydlí v domě na rohu naproti zvláštní škole).

HISTORIE

Po události nalezení sv. Hostie je v roce 1280 postavena kaple “Corporis Christi”. Po výstavbě v letech 1297 – 1300 byly uděleny odpustky pro návštěvníky kaple. V roce 1299 předává Oldřich z Hradce patronátní právo velehradskému opatovi. Z odborného průzkumu vyplynulo, že kostel (Božího Těla) je původně jednolodní kaple s plochým stropem. Ke konci 13. století byl přistavěn pětiboký presbytář.

Za husitských válek byl kostel vypálen a zničen. Milostný oltář a kameny, ve kterých se našla sv. Hostie, zůstaly záhadně neporušeny. Husitští bojovníci tudy táhnoucí též vypálili a zničili malou vesnici Pfaf-

fenschlag nedaleko od Slavonic.

V roce 1431 byl kostel znovu postaven a vysvěcen biskupem Pavlem z Olomouce. O zboření a vysvěcení a o podivuhodném původu milostného místa podává zprávu listina z roku 1437. V 15. století byla přistavěna poustevna. Tuto poustevnu nechal zavřít Josef II a tím ji odsoudil k zániku. Z poustevny (naproti hlavnímu vchodu do kostela) je dnes cha-
ta.

Ve farním kostele je listina papeže Evžena IV. opravňující faráře v době pouti zprostit viny z rezervovaných hříchů, což mohl jen papež či biskup. Roku 1475, dne 19. října udělil papež Sixtus IV. odpustky pro návštěvníky kostela. V roce 1478 se kostel pro větší návštěvnost nechal zvětšit. Po úpravě byl znovu vysvěcen biskupem z Olomouce.

Ke konci 17. století byla ze severní části přistavěna druhá loď a ohoz. Vysvěcení většího kostela provedl světící biskup z Olomouce 16. 7. 1677. Když se kostel nechal zvětšit, vzrostl počet poutníků a návštěvníků kostela a nestačilo se všem dát přijímání. Z tohoto důvodu děkan a farář Bartholomeus Aug. Hablik napsal na biskupskou Konsistoř, aby i jiní kněží z okolí a Rakous mohli přijít na výpomoc při přijímání. V roce 1685, dne 21. května bylo toto povolení uděleno. V témž roce zaznamenal děkan Martin Ign. Harrera, že počet přijímajících byl přes 3 000 osob. 8. ledna 1777 udělil papež Pius V. plnomocné odpustky pro kostel.

Za vlády císaře Josefa II, který zabavoval majetek církve, zavíral kláštery a rušil některé řády, byly spáleny obrazy, zabaveny sochy, zlato, stříbro a další cennosti. Ze všech obrazů v kostele se zachovaly jen dva z let 1783 a 1761, které byly po 100 letech vráceny. V roce 1787 hrozilo zavření a zničení kostela císařem Josefem II. Kostel zachránila obec tím, že ho vzala na své náklady.

V roce 1820 byla přistavěna Loretánská kaple. Do kaple byl 8. října 1820 přenesen oltář se sochou Matky Boží z kláštera ve Vratětině (Fratting). Vysvěcení provedl Kašpar Scheberdle, děkan a farář z Kostelního Vydří. V roce 1847 poskytl jubilejní odpustky papež Pius IX.

V roce 1870 byla uskutečněna veliká oprava kostela. V roce 1877 byl

kříž před kostelem posvěcen jako misijní kříž Antonínem Hauberem z městečka Nová Říše. Roku 1918 byly zhotoveny varhany a v roce 1926 byla opravena věž tesařským mistrem Franzem Neusserem a klempířským mistrem Franzem Allramem. Do hlavice sloupu byla uložena pamětní listina.

V roce 1926 byl kostel opraven a byly zhotoveny cesty okolo kostela.

V průběhu 2. světové války se kostel dostal do špatného stavu, počet mší se zúžil na tři za rok.

Po válce se kostela chopili komunisté. Náboženský život se zužoval, v kostele byla sloužena jen jedna mše za rok.

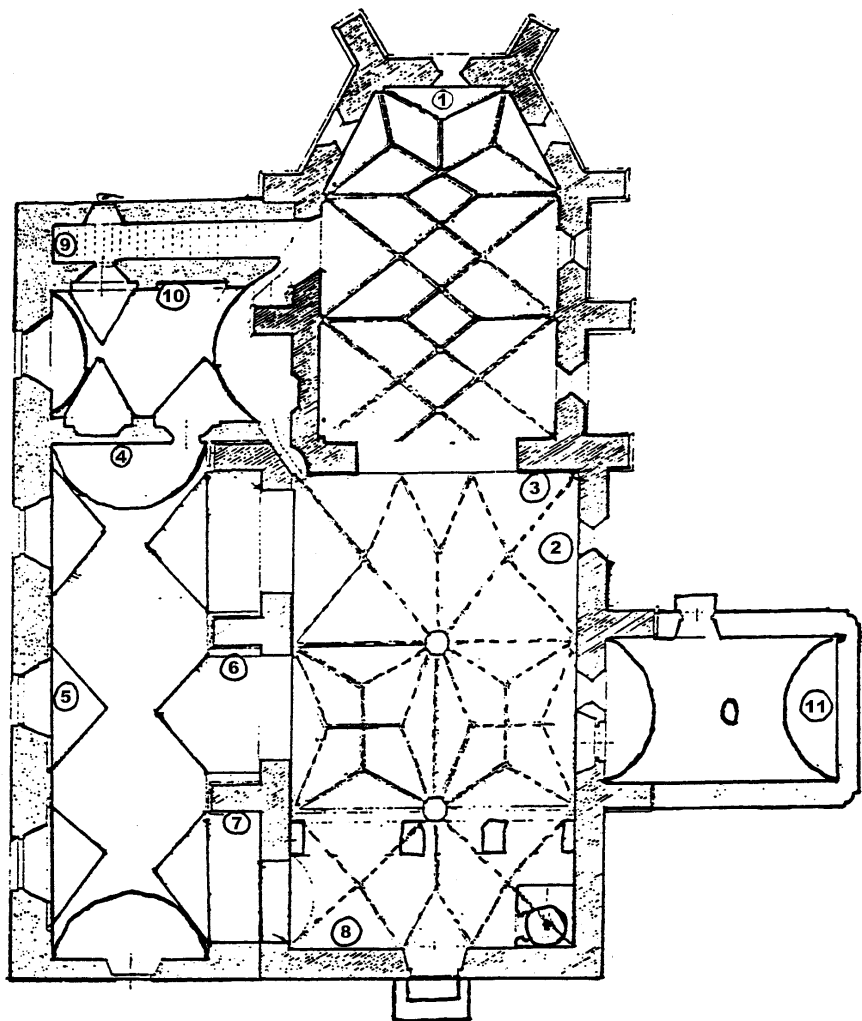
Po pádu komunismu kostel převzala obec. Kostel patřil a patří obci, ale vybavení kostela patří stále církvi.

DNEŠNÍ POPIS KOSTELA

1) Při vstupu do kostela se před vámi objeví hlavní oltář (obr. 1). Oltářní obraz znázorňuje korunování Panny Marie s Ježíšem, Bohem Otcem a Duchem Svatým. Oltář celý je zasvěcen korunování Panny Marie. Na oltáři jsou čtyři sochy: Jana a Leopolda dole, Františka z Assisi a Antonína z Padovy nahoře. Pod obrazem je otočný svatostánek – z první strany je zlacený kříž, z druhé mezi paprsky na sametu vyšito IHS a ze třetí jsou zrcadla. Obrazy a sochy jsou navzájem odděleny sloupy a sloupky. Sloupy jsou zlacené, sochy ručně malované. Na vrcholu oltáře byl paprskový věnec,

Obr. 1 – hlavní oltář

Půdorys kostela Božího Těla

1. hlavní oltář	7. oltář naší milé Paní nejsvětějšího srdce Ježíšova
2. Milostný oltář	8. oltář sv. Kříže a Boží hrob
3. oltář sv. Jana Nepomuckého	9. oltář duší v očistci
4. oltář Bolestné Matky Boží	10. oltář P. Marie Sněžné
5. oltář sv. Floriána	11. Loretánská kaple – Černá madona
6. oltář P. Marie	

který je nyní za oltářem. Pod paprsky je obraz andělů.

2) Druhý významný oltář je takzvaný “Milostný oltář” (obr. 2). Původně stál nad hromadou kamení, kde byla nalezena sv. Hostie. Poté, co farář zjistil, že není původní, odsunul ho ke stěně hlavní lodi. Na oltáři je rozmístěno dvanáct soch andělů, kteří hlídají sv. Hostii ve věnci paprsků. Dříve byly u oltáře obrazy sv. Nortbrugy a sv. Barbory, které jsou dnes naproti oltáři, dále obrazy sv. Aloise a sv. Stanislava, které jsou na stěně vedle oltáře a obraz Poslední večeře Páně, který je v horním ochozu. Dnešní oltář byl zhotoven v roce 1780 a byl renovován v letech 1864 a 1926.

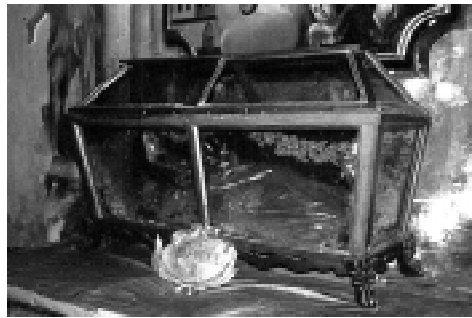
3) Vedle Milostného oltáře je oltář sv. Jana Nepomuckého (obr. 3). Uprostřed oltáře ve vitrině stojí socha sv. Jana Nepomuckého. Na horní části stály sochy sv. Cyrila a sv. Metoděje, ale dnes tu najdeme jen jednu z nich. Vedle sochy je na oltáři obraz modlícího se muže v hnědém hábitu. Byly zde obrazy sv. Jana Sarkandra a P. Marie Pomocné, které jsou snad ve sbírce na ochozu. I tento oltář byl renovován – v roce 1870.

Obr. 2 – Milostný oltář

Obr. 3 – oltář sv. Jana Nepomuckého

Obr. 5 – socha sv. Filomény

Obr. 4 – Oltář Bolestné Matky Boží

Obr. 6 – socha P. Marie

*Obr. 7 – oltář naší milé
Paní Nejsvětějšího
srdce Ježíšova*

4) Oltář Bolestné Matky Boží stojí v čele vedlejší lodi (obr. 4). Ve vitrínce uprostřed oltáře jsou sochy mrtvého Krista a P. Marie, která má v srdci dýku na důkaz utrpení. Na vrchu oltáře je socha Boha Otce, který se dívá na Marii a Krista. Na stranách oltáře jsou sochy sv. Kryštofa a sv. Jana Nepomuckého. V roce 1870 byl oltář renovován a v roce 1896 dala oltáři Anna Harzhauserová oltářní kámen s ostatky sv. Feliciána.

5) Na levé stěně vedlejší lodi se nachází oltář sv. Floriána. Oltářní obraz (freska) znázorňuje sv. Floriána, jak hasí oheň. Nad oltářním kamenem je prosklená rakev se sochou (obr. 5), znázorňující sv. Philoménu z Muganana v Itálii. Socha pravděpodobně obsahuje ostatky sv. Philomény. (*Sv. Filomena – narozena 303, křesťanská panna, kterou si chtěl pro její krásu vzít císař Deoklecián. Pro odmítnutí byla mučena a státa. V roce 1802 při čistění katakomb ve sv. Priscille v Římě se našel nápis “POKOJ TOBĚ FILOMENO”, kosti a roztržštěná lebka. Děvče bylo asi čtrnáctileté. Vedle našli nádobu s kapkami krve, což považovali za náznak mučení. Kostra byla převezena do Muganana, kde se začaly dít zázraky.*) Nad rakví je obraz P. Marie.

6) Oltář ve druhém oblouku vedlejší lodi se skládá hlavně z krásné sochy P. Marie, kterou vytvořil Raffel z Paříže v roce 1880 na počest 600. jubilea kostela. Pamětní deska připomíná vybudování oltáře na místě, kde byl oltář sv. Nortbrugy. Oltář se nazývá Lourské Matky Boží (obr. 6).

7) I tento oltář se nachází mezi oblouky, celý název zní Oltář naší milé Paní Nejsvětějšího srdce Ježíšova. Na oltáři je obraz P. Marie. Pod ním jsou dva malé rámečky na relikvie, ale relikvie v nich nejsou. Tento oltář byl opravován v roce 1877. (obr. 7)

8) Oltář sv. Kříže a Boží hrob se dříve nacházel ve vedlejší lodi, ale dnes je vedle vstupního portálu. Na obraze je ukřížování Krista. Celý oltář je přistaven ke zdi, je ze dřeva. U paty oltáře je kdysi prosklená rakev se sochou Ježíše. Není vyloučeno, že socha obsahuje nějaké ostatky. Tento oltář patří k nejstarším v kostele, je z roku 1677.

9) Nad schody do horního ochozu je oltář Nebeské Královny nebo také Oltář duší v očistci. Oltář se skládá ze sochy P. Marie a dvou andělů, dole za mříží je obraz pekla (obr. 8).

10) V ochozu je vystavěna kaple s oltářem Panny Marie Sněžné. Ve vitríně je obraz P. Marie a Ježíše, jsou v ní i peníze z roku 1787. Oltář nechala opravit Gabriela Pabilsch a zřídila také menší nadaci. Původní obraz se nachází ve špitálním kostele sv. Jana Křtitele ve Slavonicích a pochází z ženského kláštera. Dříve se zde během oktávu konala hodina modliteb, dnes nikoli (obr. 9).

11) Loretánská kaple (obr. 10), postavená roku 1820, uchovává obraz Naší milé Paní z Lorety, který pochází z kláštera ve Vratětině (Fratting). 8. října 1820 byl slavnostně přenesen do nově postavené kaple. Je to jednoduchá stavba z červených cihel, do tmy prochází světlo z malého stropního okna. K milostnému obrazu vedou dvojce dveře a je k němu možno vystoupit po schodech. V zadním výklenku za mříží se nachází nádherná socha Černé Madony. Před oltářem jsou tři lampy a několik svícňů, které ho mají osvětlit. Pod oltářem je obraz Zvěstování Panny Marie (obr. 11). Na stěnách jsou votivní obrazy, které dávají svědectví o vyslyšených modlitbách a podivuhodné pomoci "Loretánské matky".

Pravá Loretánská kaple u Fratting byla postavena v roce 1699. Papež Benedikt XIII. jí propůjčil roku 1726 odpustky. I po zrušení kláštera (1784) byla kaple hojně navštěvována. Roku 1817 vyhořela a nebyla již znovu postavena.

Měšťané a farář ze Slavonic požádali o přenechání kaple a oltáře, což se stalo v roce 1819. V květnu téhož roku byla přenesena socha do farního kostela a později do Loretánské kaple. V roce 1870 byly oltář i kaple renovovány z mnoha dobrovolných příspěvků.

V presbytáři hlavní lodi je čtrnáct obrazů křížové cesty, na kterých jsou výjevy mučení a zabití Ježíše. V zadní části hlavní lodě je obraz Pavla z Tarsu, který drží meč. V obloucích jsou dva obrazy P. Marie. Ve vedlejší lodi jsou sochy sv. Kateřiny, sv. Apolonie naproti oltáři v čele lodi, sv. Šebestiána, sv. Vendelína v boční stěně lodi a dva prázdné

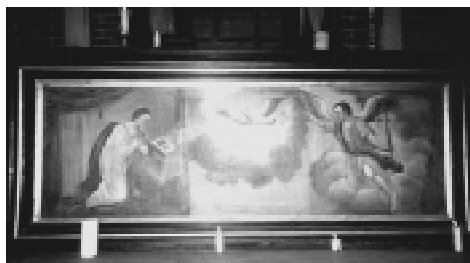
Obr. 8 – oltář duší v očistci

Obr. 9 – oltář P. Marie Sněžné

Obr. 10 – Loretánská kaple s černou Madonou

Obr. 11 – obraz Zvěstování Panny Marie

výklenky. Přímo u oltáře v čele lodi je obraz neznámého papeže a sv. Víta v kotli s olejem. U tohoto oltáře je také obraz Ježíše Krista na kříži. V zadní části lodi jsou dva obrazy – na jednom je anděl držící za ruku dívku a na druhém andělé stojící nad kolébkou s dítětem.

U oltáře sv. Floriána jsou prapory. Na prvním praporu je Montserrat a z druhé strany sv. Roch s mužem, kterému ukazuje morovou skvrnu. Na druhém praporu je P. Marie a Ježíš a z druhé strany sv. Josef a Ježíš. Na třetím praporu je znovu P. Marie s Ježíšem a z druhé strany sv. Jan Nepomucký (obr. 12).

Na horním ochozu je mnoho obrazů – asi sto. Mezi nimi jsou i listiny. Jedna z listin je od kardinála Leopolda. Další jsou od poutníků a jiných lidí.

Naproti Milostnému oltáři je zdobená kazatelna s výjevem kázání Ježíše jeho apoštolům (obr. 13). Na horní části kazatelny jsou sochy sv. Josefa a P. Marie. Mezi nimi je socha beránka jako Ježíše. Na beránkovi je kalich s Hostií. Do kazatelny vedou schody ze sakristie.

Na oratoriu nalezneme varhany, které fungují na šlapací pohon. Jejich stáří odhadujeme na konec 17. století, kdy byl postaven horní ochoz.

V kostele jsou okna z let 1900 až 1930, jak byla postupně zasazována. Okna znázorňují výjevy z Ježíšova života.

Z vnějšku kostel vypadá zchátrale (obr. 14).

Okna, zevnitř tak krásná, jsou zaprášená a rozbitá. Omítka je opadlá a zdi provlhlé. Věž z šindelů je silně ztrouchnivělá a rozpadlá. Dá se do ní dostat zadními dveřmi v ochozu a pak po žebříku až ke krovu. Naproti věži je střecha ve velmi dobrém stavu a nejspíše byla nedávno opravována.

Na zdech jsou dva hroby. Jeden z jihu a druhý ze severu.

Kostel má další dva vedlejší vstupy, v kapli a u konchy v křoví (ke dveřím vede vyšlapaná cesta). Nad tímto portálem zeje výklenek, ve kterém byla socha. Socha zde již není.

Z jižní strany je zřetelný výklenek Loretánské kaple a vedle ní pře-

krásná mozaika znázorňující sv. Kryštofa nesoucího Jezulátka.

V části předního štítu jsou otvory na trámy a v přistavěné lodi jsou dveře, které vedou asi na půdu.

Obr. 12 – jeden z praporců

Obr. 13 – kazatelna

Obr. 14 – pohled z jihu

Montserrat

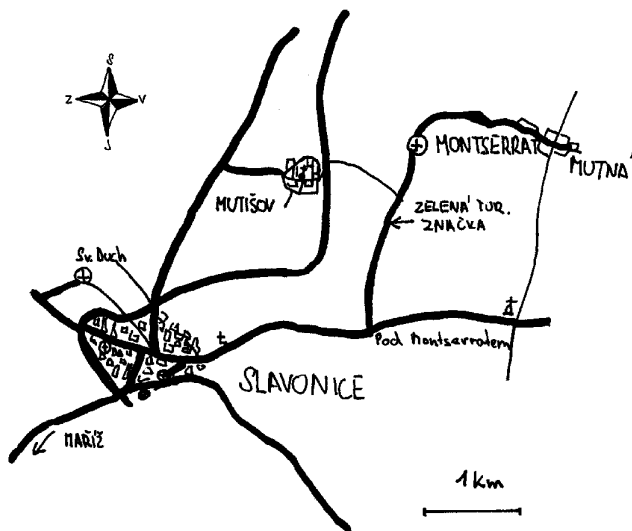
V severozápadním Španělsku, v provincii Katalánie, je na výběžcích Pyrenejí “Montserrat” (Pilovité pohoří) světoznámý benediktinský klášter. Basiлика, která k němu patří, chová “Morenetu”, Černou Madonu (obr. 15). Věhlas této “Zázračné milostné sošky”, dle legendy zázračně nalezené při výkopech ve skále, přitahoval od středověku až do nynějška milióny lidí a způsobil, že poutní kostely v mnoha zemích dostaly jméno “Naší milé paní z Montserratu”. Zajímavou souhrou událostí se poutní místo zvané Montserrat objevilo i na jižní Moravě nedaleko Slavonic.

*Obr. 15 – španělská
Moreneta*

CESTA KE KOSTELU

Pouť k montserratskému kostelu začneme nejspíše ve Slavonicích. Lze tam dojet autobusem z Nové Bystřice. Žije zde farář (fara je na náměstí vedle muzea), se kterým se můžeme dohodnout na přístupu do kostela (klíče). Odsud je nejpříjemnější cesta k Montserratu po zelené turistické značce, která začíná u Náměstí Míru. Povede nás cca 2 km po asfaltové silnici a dále jen po příjemné prašné cestě podél pole a lesem. Při příchodu k monumentálnímu kostelu si kromě krásného výhledu do okolí můžeme všimnout rodinného domku vpředu pod kostelem, který byl přebudován z bývalé kaple.

HISTORIE

Španělský rytíř Bartoloměj z Tannazoll byl bojovný rytíř, který bojoval v mnoha bitvách (také v třicetileté válce a v bitvě na Bílé Hoře). Za vítězství na Bílé Hoře byl povýšen do šlechtického stavu a dostal pozemky na Moravě. V jedné z dalších bitev byl těžce raněn a ležel polomrtvý na bojišti. Ve smrtelné úzkosti slíbil Panně Marii, že když se uzdraví, podnikne pouť do basiliky ve španělském Montserratu. Uzdravil se a pouť vykonal. Když na Montserrat dorazil, basilika se mu zalíbila tak, že si slíbil, že na nejkrásnějším kousku svých pozemků zbuduje její menší kopii. Nechal si též vyrobit kopii montseratské Panny Marie.

Roku 1650 zbudoval kapli na kopci severovýchodně od Slavonic, pojmenovaném po ní Montserrat. Navíc ještě vybudoval 6 jiných kaplí a 7 poustev (zůstaly jen 4). Dvě kaple stály pod Montserratem. Dnes je z jedné obytný dům a ze druhé ruina. Poustevníci z pousteven sloužili v kapli jako zpěváci, varhaníci a kostelníci a starali se společně s farářem o její údržbu. Časem však kaple začala chátrat.

Až v roce 1712 Matyáš Engelbert Lissenbeck na místě staré, malé a chátrající kaple postavil nový větší kostel (obr. 16). Bylo to významné poutní místo, na které přicházely tisíce poutníků.

V roce 1754 bylo v kostele napočítáno okolo 10 000 přijímajících, po skončení mše se do kostela vrhlo dalších 10 000 lidí. V roce 1761 bylo v kostele slouženo přes 603 mší.

Obr. 16 – Monserrat v roce 1712

V roce 1785 císař Josef II. kostel jako poutní místo zrušil. Bylo zakázáno i poustevničení. Kostel zakoupil rytíř Hobzí Filck, který jej rozprodal a zničil. Vybavení bylo rozvezeno do okolí a prodáno. Kostel zůstal neudržován. Po několika letech zchátral a zničený věkem a vlhkem se rozpadl. Zbylo z něj pouze pár zbytků a ruin.

V roce 1841 nechal Haberl z Mutné postavit kapličku nad pramenem vody vyvěrajícím v bývalém kostele. V kapli byl obraz P. Marie. Brzy poté byla postavena kaple větší, velice často navštěvovaná.

V roce 1857 byl pod kostelem postaven kříž na ukončení konfliktu zničení kostela.

Roku 1858 se mimo jiné na podnět biskupského rady, kaplana a faráře Josefa Springera (v kostele má pamětní desku) kostel začal slavnostně rekonstruovat. Všechny okolní vesnice a bohatší lidé přispěli, co mohli, na stavbu. 15. října 1858 byla vystavěna vazba. Další dlouhé tři roky se táhla výstavba kostela a v roce 1861 byl slavnostně vyzdvižen kříž a usazen na vrchol věže. Vincenc Christian z Mutné dal ulít první zvon do věže. Z jara dala rodina Neutrefilova ulít zvon druhý. V roce 1863 byla zasazena okna, v roce 1864 byly vydlážděny obě lodě. Roku 1865 byly dovezeny varhany, křížová cesta, kazatelna, lavice, stříbrná monstrance a stříbrná lampa.

2. 6. 1865 byla přenesena socha Madony z farního kostela do Montserratu. K první mši přišlo 10 000 lidí a byli požehnáni Vavřincem Markem. Papež Pius IX. daroval kostelu odpustky a stříbrný kalich. Stavba celkově stála 9672 zl. a 15 kr.

Za první republiky kostel patřil pod Cizkrajov.

V době války se přestaly konat poutě a kostel pomalu chátral.

Tradice poutí se začala obnovovat až po roce 1989.

Dnešní farář pochází ze Slavonic a musí na poutě či mše dojíždět. Poutě v kostele se konají první neděli v květnu, první neděli v září a 15. srpna.

Kostel patří i dnes církvi. Bohužel je ale provlhlý a prázdný i přes to, že je nepochybně velkou architektonickou, historickou i duchovní památkou. U hlavního oltáře je dokonce pramen, který je údajně léčivý. O léčivé duchovní atmosféře se nakonec může přesvědčit každý, kdo na toto podivuhodné místo doputuje.

POPIS KOSTELA

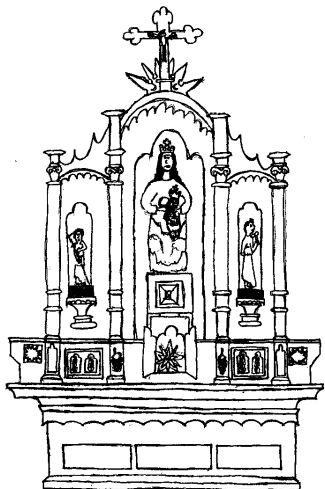
Když dnes přijdete k montserratskému kostelu, uvidíte dlouhou stavbu s atypicky malou hlavní věží a dvěma vedlejšími věžičkami. Kousek od bočních dveří vás asi zaujme nově opravený křížek. (Kříž nechali opravit dnes rakouští obyvatelé, kteří museli českou zemi opustit.) Na kamenném kříži lze lehce zpozorovat do onoho kamene vyrytý, černě obtažený nápis, pozlaceného ukřižovaného Ježíše, který má nad hlavou cedulku s nápisem INRI, a pod ním sochu P. Marie.

Do kostela se dá vejít jen se slavonickým farářem, protože má klíče a spravuje kostel, má tedy i klíče od Montserratu.

Kostel je jednodlní s mohutnou barokní klenbou. Na chóru jsou umístěny varhany z druhé poloviny 19. století, které před 15-ti lety přestaly fungovat a dnes se připravuje jejich rekonstrukce. Nad varhanami je do půlkruhu dnes již poškozený nápis "Ave Maria, gratia ple-

na” (Zdravas Maria, milosti plná).

Na čelní straně si všimneme velkého dřevěného hlavního oltáře (obr. 17). Oltář je dílem Jindřicha Beckena z Vídně. Ten krásně zapojil vyvážené proporce oltáře do presbytáře. Mezi sloupy, které jsou završeny anděly, jsou tři výklenky postavené v poměru 1:3:1. V prostředním výklenku spočívá na milostném trůně tzv. “Černá Madona” (obr. 18), kterou nechal zhotovit Bartoloměj z Tannazoll podle svého slibu podle pravé sochy Madony v Montserratu. Tato socha byla po zrušení kostela

Obr. 17 – hlavní oltář

v roce 1785 převezena do farního kostela v Cizkrajově a tam po 80 let uctívána. Při příležitosti 25. výročí znovupostavení poutního kostela byla roku 1890 milostná socha dopravena do kláštera Emauzy v Praze, aby byla restaurována.

V obou postranních výklencích stojí sochy sv. Jakuba a sv. Filipa. (*Sv. Filip a sv. Jakub Menší patřili mezi apoštoly Páně. O Filipovi je několik zmínek v Janově evangeliu. Dle tradice kázal evangelium Skytům a byl kolem roku 62 ukamenován na kříži. Proto je kříž jeho atributem, který nacházíme i zde.*

Jinde bývá znázorňován i s knihou nebo svítkem, případně s mísou, ze které se vine had – snad poukaz na legendární vyhnání draka. Sv. Jakub Menší – neplést se sv. Jakubem Větším – “bratr Páně”, autor Jakobova listu v Novém zákoně, se stal po rozchodu apoštolů prvním biskupem v Jeruzalémě. Protože odmítl prohlásit Krista za falešného Mesiáše, byl svržen z cimbuří chrámu, kamenován a nakonec ubit valchárskou tyčí. Tyč s proděravělou deskou je vedle knihy nebo svítku i jeho individuálním atributem. Svátek sv. Jakuba Menšího a sv. Filipa se slaví ve stejný den – podle staré liturgie 1. května. Je to den, kdy začíná měsíc květen zasvěcený Panně Marii. Bez významu není ani poukaz na lidovou víru, že v předvečer jejich svátku, o tzv. filipojakubské noci, mají

**Obr. 18 –
Černá Madona**

nečisté síly velkou moc – viz “pálení čarodějnic”. Dnes se jejich svátek slaví 3. 5.)

Před milostným trůnem býval obraz sv. Josefa, malovaný akademickým malířem Gustavem Mikshem z Mnichova a věnovaný kostelu v roce 1899.

Oltářní stůl chová ostatky raně křesťanských mučedníků Felixe, Fortunanta a Perpetua. *(Jedná se pravděpodobně o blíže nspecifikovatelné mučedníky, jejichž ostatky byly nalezeny v římských katakombách a kteří zemřeli při pronásledování křesťanů v*

Římě v prvních staletích. Přítomnost svatých ostatků v oltářním stole měla v dřívější době zásadní význam – až do 2. vatikánského koncilu v 60. letech 20. století bylo možno sloužit mši pouze na oltáři, v němž byl nějaký ostatek uložen.)

Napravo od hlavního oltáře si všimneme vedlejšího oltáře, který připomíná gotickou katedrálu (je bohatě zlacený). Pod ním je zlacený, zdobený svatostánek. Uprostřed je pozlacený tabernákl “Krista jako beránka”. Nad oltářem je nápis *Accipite et manducate* (vezměte a jezte). Oltář nechala postavit v roce 1877 ve stylu anglické gotiky obyvatelka z Lince (Linz) v Mayerově uměleckém ústavu na počest svých rodičů.

Vpravo od hlavního oltáře v hloubce 1,5 metru vyvěrá pramen, který má prý zázračné účinky. Vedou k němu do kamene vytesané schody, které jsou zakryté dřevěným poklopem.

Další památky, které jsou v kostele uloženy, nemají větší historickou hodnotu.

Kostel se nalézá nad malou obcí Mutišov asi 2 km po zelené značce. Okolo je listnatý les, ve kterém se údajně nacházely poutnické jeskyně. Pod kostelem můžete vidět jednu z kaplí, ve které je dům. Druhá je o kousek dále v ruinách.

Tento kostel rozhodně stojí za vaší pozornost a návštěvu.

Putování za empírem a rokokem

Kostel sv. Jakuba v Hůrkách

Dnešní cesta nás zavede na dvě zajímavá místa. Dva kostely, dnes ve velmi zanedbaném stavu, které jsou spojeny s obdobím empíru a rokoka. Dva skryté a zapomenuté poklady.

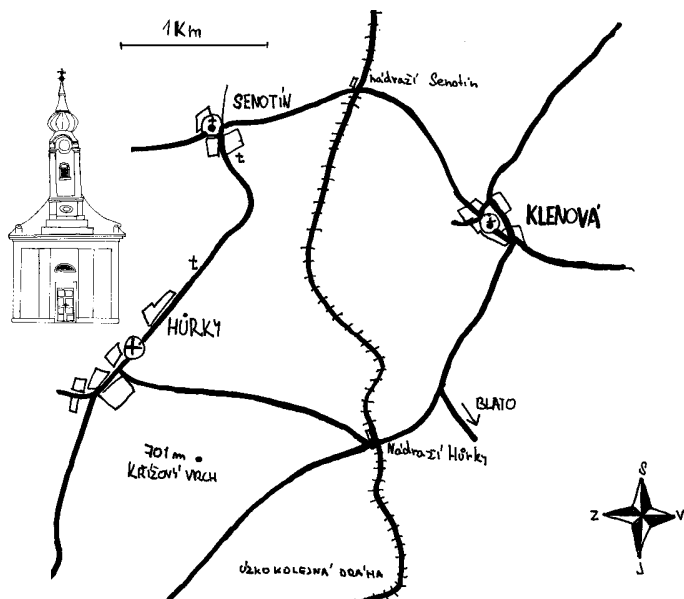
Naše první zastávka bude kostel sv. Jakuba Staršího v Hůrkách.

CESTA KE KOSTELU

Dostanete se k němu úzkokolejnou dráhou z Nové Bystrice nebo Jindřichova Hradce. Vystoupíte na zastávce Hůrky a budete pokračovat necelé dva kilometry po hlavní silnici do stejnojmenné vesnice. Uprostřed návsi je mohutný jednolodní kostel vystavěný v empírovém slohu, čili slohu napodobujícím antiku, postavený z místní žuly, s výraznou čtvercovou věží. Na věž se nedá dostat, protože přístupové schody ztrouchnivěly. Celý kostel je v dezolátním stavu, padá omítka a netěsní okna, některá jsou i zabedněna. Zvenku je necitlivě umístěn držák na dráty vysokého napětí. Nad hlavním portálem (obr. 19) si všimněte šlechtického znaku vytesaného rovněž ze žuly a latinského nápisu HOC TEMPLUM THERESIA ??? DE TRAUTMANSDORF PATRONA EREXIT. 1815. Dostat se dovnitř nám za vlídné slovo pomůže paní Hnízdová bydlící v č. p. 24, která spravuje klíče.

Obr. 19 – vstupní portál

HISTORIE

Jako jeden ze šlechticů žil v okolí Slavonic a Nové Bystřice pan Adam Slavata. Na jeho pozemcích byla objevena železná ruda (pyrit). Adam nechal okolo svých dolů postavit malou hornickou vesničku nazvanou podle něho “Adamova Svoboda” (svoboda proto, že horníci nemuseli platit daň). Později se tato vesnice přejmenovala na obec Hůrký.

V Hůrkách – jako ostatně všude – postavili malou kapli. O této kapli toho moc nevíme. V roce 1841 byl na místě kaple postaven kostel s cibulovou věží v empírovém slohu. V roce 1900 kostel vyhořel – požár se na kostel rozšířil z vedlejší hospody. Při tomto požáru shořelo ještě několik dalších stavení. Cibulová věž podlehla požáru také. Lidé kostel opravili, na místo původní střechy věže však postavili rovnou a přímou.

V roce 1937 proběhla velkolepá oslava 300 let od založení Hůrek. V této době byl kostel včetně elektrického osvětlení kompletně rekonstruo-

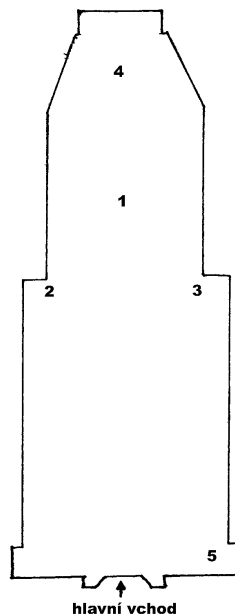
ván. V době 2. světové války nacisté katolíkům příliš nepřáli. Farářem zde byl nicméně jistý profesor teologie z Mnichova, který sem byl poslán pro nesoulad s Říší za trest. Ten zde sloužil “na truc” mše každou neděli, mimo jiné i pro spojenecké zajatce z nedalekého zajateckého tábora u rybníka Osika. Po válce odešel zpět do Mnichova.

Po vyhoštění německých obyvatel do kostela chodilo pouze málo lidí, ale až do roku 1999 se zde konaly mše vždy v neděli 1x za 14 dní. V současnosti se zde slouží mše pouze na svátek hlavního patrona kostela – sv. Jakuba Většího – 25. července, případně nejbližší neděli. Kostel dnes spadá pod faru v Nové Bystřici.

Kostel byl dvakrát vykraden, z toho jednou byli lupiči vyplašeni a skoro nic neodnesli. Po těchto událostech byly všechny cennější věci odvezeny. Od poslední velké opravy v roce 1937 se celkově kostel příliš neudrzuje a chátrá. Doslechli jsme se však, že obec začala sbírat peníze na opravu střechy.

POPIS INTERIÉRU KOSTELA

1) Hlavní oltář se nachází před vchodem do sakristie v presbyteriu kostela naproti hlavnímu portálu. Orientovaný je přibližně na severovýchod. Je zhotoven v empírovém slohu, vysoký přibližně čtyři metry. Uprostřed oltáře je obraz znázorňující sv. Jakuba Staršího, jemuž je kostel zasvěcen. (*Svatý Jakub Starší, zvaný také Větší, byl jedním z apoštolů, bratr evangelisty Jana. Pro svou bouřlivou povahu byl Kristem nazýván Syn hromu. Byl svědkem Ježíšova proměnění na hoře Tábor i modlitby v Getsemanské zahradě. Jako první z apoštolů zemřel násilnou smrtí – byl sťat mečem na rozkaz krále Heroda Agrippy pravděpodob-*

Obr. 20 – půdorys Hůrky

ně roku 42 p. Kr. Podle tradice se jeho tělo později dostalo do Španělska – do města Santiago de Compostella, kde se na jeho hrobě nachází jedno z nejvýznamnějších poutních míst křesťanského světa. Sv. Jakub je patronem horníků, poutníků, kloboučníků a rytířů – snad proto mu byl v původně hornických Hůrkách zasvěcen kostel. Jeho atributy jsou meč, kniha nebo svitek, případně poutnická hůl, klobouk a mušle na oděvu. Místní vyobrazení není pro tohoto světce příliš charakteristické. Jeho svátek se slaví 25. července.)

Po každé straně oltáře jsou dva sloupy, mezi kterými jsou bílé dřevěné sochy: nalevo sv. Petr držící klíče, napravo sv. Pavel s mečem. Paprskovitá svatozář obou světců je již velmi poškozena. Nad obrazem je Boží oko, zpoza kterého vychází paprskovitá zář. Vedle svatostánku jsou na každé straně dva menší sloupky stejného tvaru jako velké sloupy po stranách oltáře.

Napravo od hlavního oltáře jsou sochy sv. Terezie z Lisieux a P. Marie s Ježíškem, obě vysoké asi sedmdesát centimetrů. Tyto však nejsou umístěny na svém původním místě

2) Na levé straně vidíme vedlejší oltář zasvěcený Panně Marii s obrazem této světice s hvězdami kolem hlavy a srpkem měsíce pod nohama. Bohužel byl v zimě značně poškozen navátým sněhem skrz rozbitá okna.

3) Napravo je oltář Sv. Antonína Paduánského*. Na obou vedlejších oltářích jsou svatostánky, dnes samozřejmě prázdné. Okolo všech obrazů na oltářích jsou řetězy žároviček, které dříve visely i na provazech pověšených z lustrů. Dnes je toto osvětlení nefunkční, protože kostelu byla odpojena elektřina. Dříve byl ale celý kostel ozářen velmi originálně na způsob vánočního stromečku.

Po obou stranách hlavní lodě visí obrazy křížové cesty, obraz číslo dva

* Je vyobrazen jako muž v hnědém františkánském hábitu nesoucí malého Ježíška, který se mu zjevil. Sv. Antonín žil ve 13. století a byl blízkým druhem sv. Františka z Assisi. Byl neobyčejně vzdělaný a podle legendy kázal i rybám tak, že ho napjatě poslouchaly. V lidovém prostředí byl jedním z nejoblíbenějších patronů, mimo jiné jako ochránce poutníků nebo pomocník při hledání ztracených věcí.

chybí. Proti vedlejšímu portálu je obraz sv. Jana Nepomuckého modlícího se ke kříži. Poblíž si můžeme všimnou poklopem zakryté kamenné křtitelnice zabudované do zdi. Za povšimnutí stojí také kazatelna s poškozeným obrazem blíže neurčitelného evangelisty. Na stříšce drží andělíci desatero přikázání a na vrcholu kazatelny je pravděpodobně soška vzkříšeného Krista.

4) V sakristii jsou sochy P. Marie a sv. Jana Nepomuckého v prostém lidovém znázornění.

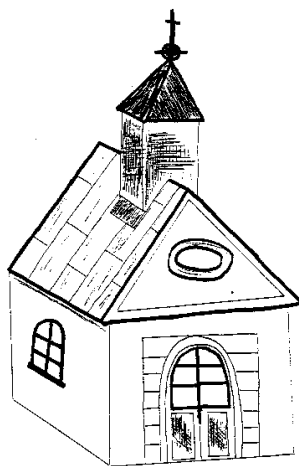
Kůr podírají dva žulové sloupy ne příliš vkusně obílené. Původní varhany byly z důvodu poškození odvezeny. Dnes jsou zde varhany menší, pocházející z kaple v Nové Bystřici.

5) Naproti schodům na kůr je místnost, ve které je umělá jeskyně se sochou pohřbeného Ježíše (tzv. Boží hrob uctíváný na Velký pátek a Bílou sobotu před Velikonocemi).

Všechno cennější vybavení kostela bylo ukradeno nebo odvezeno a zbytek chátrá. Přejeme kostelu co nejrychlejší opravu.

Za hlavním oltářem leží na zemi opřený obraz znázorňující monstranci s Nejsvětější svátostí oltářní. Je asi jedním z mála pozůstatků pocházejících z mariánské kaple, která byla zbudována v minulém století na Křížovém vrchu kousek za vesnicí.

Ještě před 2. světovou válkou se v této kapli konaly májové mariánské pobožnosti. Po 2. světové válce byla kaple (obr. 21) zabrána československou armádou, posléze pravděpodobně využita jako sklad a později zničena. Dnes je na jejím místě oplocený objekt, proto se nám nepodařilo případné pozůstatky prozkoumat.

Obr. 21 – rekonstrukce mariánské kapličky

Kaple svatého Michala v Senotíně

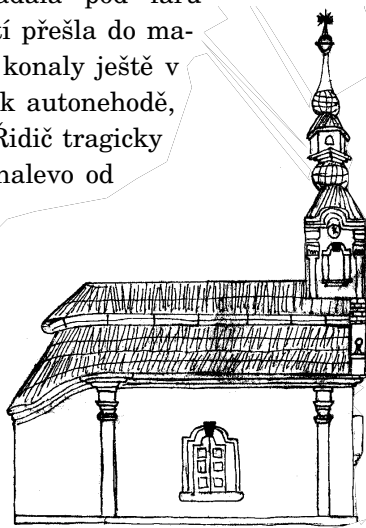
Další zastávka vaší cesty bude kaple sv. Michala v Senotíně. Senotín leží přibližně 2 kilometry od kostela sv. Jakuba. Z Hůrek sem vede pouze jedna hlavní silnice od kostela přímo na sever, takže se prakticky nedá zabloudit.

Na návsi nás již při příchodu upoutá velká nárožní kaple. Je vzácná už tím, že je vystavěna v rokokovém slohu, který je u nás zvláště ve vesnickém prostředí poměrně málo k vidění.

HISTORIE

O historii kaple sv. Michala se nám toho příliš nepodařilo zjistit. Pochází z roku 1793, jak je vyryto na vstupním portálu. Celou dobu své historie spadala pod faru v Hůrkách. Ve druhé polovině 20. století přešla do majetku obce, nicméně mše se zde údajně konaly ještě v devadesátých letech. V roce 1989 došlo k autonehodě, při které automobil naboural do kaple. Řidič tragicky zahynul (pamětní tabulka je umístěna nalevo od vstupního portálu), kaple však zůstala nepoškozena. Před třemi lety byla provedena na náklady obecního úřadu v Hůrkách rekonstrukce šindelové střechy a věže. Na fasádu a vnitřní vybavení však peníze nezbyly. Kostelík dále chátrá i se svým cenným vybavením.

Klíče je možno vypůjčit si na hůreckém úřadě.

Obr. 22 – sv. Michal v Senotíně

POPIS KAPLE

Jednolodní rokoková kaple se čtvercovou věží s osmihrannou dvojitou kopulí (obr. 23). Na věži byly také umístěny staré mechanické hodiny, které jsou v současnosti v opravě. Zajímavá je mansardová šindelová střecha, která byla opravena společně s okny a věží. Za všimnutí stojí i necitlivě umístěný obecní rozhlas na věži. Původní bohaté štuky na vnější fasádě jsou již značně poškozeny.

Obr. 23 – věž

Vnitřní vybavení je zachováno víceméně v původní podobě, je ale celkově ve špatném stavu – dřevěné lavice, křížová cesta (tištěné reprodukce) a několik obrazů, které jsou opřeny na zemi.

Nejcennější je zde dřevěný rokokový oltář, na každé straně se dvěma sloupky, které podpírají oblouk. Uprostřed je zachovalý obraz bojujícího archanděla Michaela* s ďáblem. Pod obrazem je pozlacený svatostánek. Menza oltáře je zdobena pěti dřevorezbami květin. Celý oltář je velmi dobře zachovaný a působí velmi elegantním dojmem.

Na první pohled vypadá kostel úplně obyčejně, přitom je ale velmi cenný. Stálo by proto za to dokončit opravu a kostelík začít znovu využívat. Ale kolik podobných klenotů je v naší zemi skryto, nebo již nenávratně ztraceno?

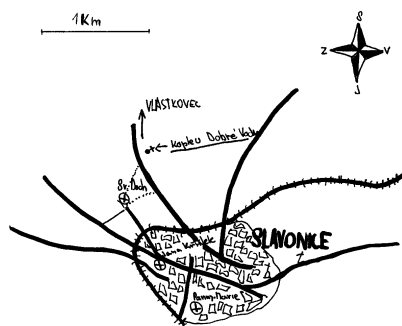
* Sv. Michal, čili archanděl Michael je jedním ze čtyř božích archandělů. Podle tradice je velitelem nebeského vojska, v bitvě na počátku světa svrhl odbojného Lucifera z nebe. Podobnou úlohu sehraje dle proroctví sv. Jana i na konci světa: Nový zákon, Zjevení kapitola 12: *“Strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. Drak i jeho andělé bojovali, ale nezmohli, a nebylo již pro ně místa na nebi. A veliký drak, ten dávný had zvaný satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé. A slyšel jsem mocný hlas v nebi: Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše; neboť byl svržen žalobce našich bratří, který je před Bohem osočoval dnem i nocí.”* Jeho atributem je přílba, zpravidla vlnitý meč a v některých případech váhy, kterými každému člověku v okamžiku smrti zvažuje jeho skutky. Zobrazován je zpravidla v boji s ďáblem, který má buď lidskou podobu, nebo je symbolizován drakem. Byl vzýván při exorcismech.

Kaple “U dobré vody”

Kaple, o které je řeč, není ani na mapě. Náhodou jsme se o ní dozvěděli od paní učitelky Kučerové ze slavonické školy. Vyprávěla nám, že ještě po válce se ke kapli, u které je pramen, chodilo pro vodu. Tak jsme se vydali zjistit co nejvíce o této ztracené kapli.

CESTA KE KAPLIČCE

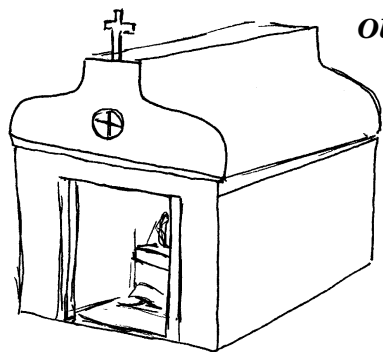
Ke kapli se dostanete buď od kostela sv. Ducha po ní cestou vedoucí na sever, nebo po silnici okolo bývalého JZD (viz plánek). Asi půl kilometru od města je po pravé straně silnice shluk stromů, mezi kterými je kaple. Při pohledu ze silnice vypadá spíše jako zastávka autobusu nebo jiná poškozená novodobá stavba.

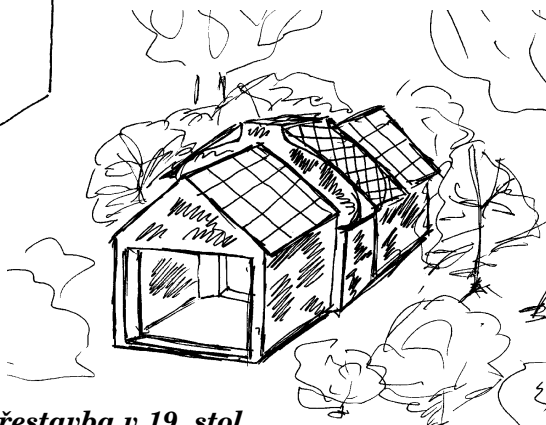
HISTORIE

O historii jsme skoro nic nezjistili. Kaple byla pravděpodobně postavena mezi léty 1650 a 1700 u pramene pitné vody. Ten byl zřejmě i důvodem výstavby. Lidé ze Slavonic a okolí sem chodili pro vodu údajně vynikající kvality. Ve výklenku nad pramenem byla socha P. Marie, která byla odvezena nebo ukradena.

V roce 1862 byla přistavěna přední a zadní část. Usuzujeme na to z obrazu na dřevěném prkenném stropě v zadní přístavbě. Na obraze je napsáno: “Restauriert 1862 durch Herrn Mathias Pikisch aus Linz”, přičemž si myslíme, že v pravém dolním rohu je namalován právě Mathias Pikisch z Lince, který přístavbu pravděpodobně financoval.

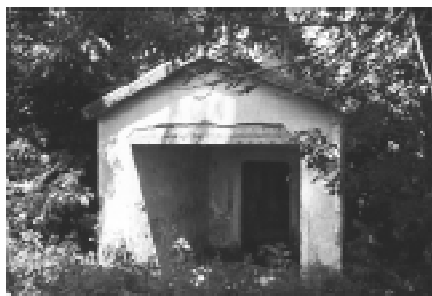
**Obr. 24 – rekonstrukce
původní podoby**

Obr. 25 – přestavba v 19. stol.

Obr. 26 – schema obrazu na stropě

Obr. 27 – dnešní stav kaple

Zemědělci nechali v období kolektizace u kaple udělat studnu, ze které vyváželi vodu pro krávy do blízkého JZD. I dnes tam jezdí cisterna a bere vodu.

DNEŠNÍ STAV

Kaple je velmi zchátralá a zničená. Omítka je zvlhlá a opadaná. Základní malá barokní kaplička je přibližně čtvercového půdorysu. Má sedlovou střechu a jednoduchý volutový štít. Uvnitř pod oválným výklenkem, v němž byl pravděpodobně umístěn oltářík se soškou, zeje v zemi obdélníkový otvor, ve kterém stojí dnes již zkažená voda. Ta původně vytékala výtokem vedoucím na východ směrem do polí. Rekonstrukce původní barokní podoby kaple je na obrázku č. 24.

Přístavba z 19. století je navázána tak, že prodlužuje původní kapli dopředu a dozadu. Její provedení je ale mnohem skromnější. Celková podoba přestavěné kaple je na obrázku č. 25.

Přední přístavek je obdélníkový s obyčejnou sedlovou střechou. Předpokládáme, že zde byly umístěny po stranách lavice. V části, kde přístavba navazuje na původní barokní stavbu, si můžeme povšimnout mohutných kovových pantů na dveře či mříž, která pravděpodobně obě části oddělovala. Podlaha přístavby je výš, proto do původní části vede několik schůdků.

V zadní přístavbě chybí jedna ze zdí (v čele). Zadní část nejspíše kryla výtok pramene. Na stropě je obraz znázorňující korunování P. Marie – Ježíš, který dává korunu P. Marii, okolo je několik pěvců. Nad jejich hlavami jsou dva andělé a nad nimi Duch Svatý a Bůh Otec. Úplně dole v pravém rohu je pravděpodobně znázorněn dobrodinec, který nechal kapli rekonstruovat (obr. 26).

Pevná podlaha v kapli není zřejmá, jen ušlapaná hlína. Voda ve studni je znečištěná a smrdí.

Tato kaple by podle nás měla být co nejrychleji opravena, pokud nemá zaniknout úplně.

Kostel sv. Terezie z Lisieux

Pojedete z Jindřichova Hradce nebo ze Slavonic autobusem do Starého Města pod Landštejnem, dále pokračujte do vesnice Dobrotín. Jsou to asi 2 km, takže se tak neunavíte.

HISTORIE

Kostel je velmi mladý (postaven z počátku dvacátého století). Dnes kostel patří obci Staré Město pod Landštejnem a klíče vlastní pan Zítek, který bydlí v Dobrotíně. Mše se zde už dlouho neslouží, ale vybavení zůstalo zachovalé. Více se nám nepodařilo zjistit.

POPIS KOSTELA

Jednoduchý novogotický kostel se zajímavými architektonickými prvky. Zajímavé jsou sloupky na věži (viz obrázek č. 30). Myslíme si, že jsou to prvky klasicismu nebo empírového slohu. Zajímavé jsou také čtvery štukové hodiny na věži, protože ukazují každé jiné čas. Nepodařilo se nám zjistit, co hodiny znázorňují. Na věži se také nachází starý zvon, který se dnes nepoužívá. Přístup k němu je dnes špatný. Okna jsou s lomeným obloukem, u sakristie je okno oválné.

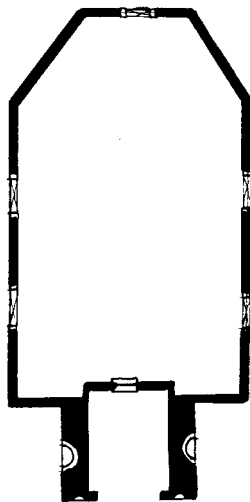
Hlavní oltář je dřevěný, vysoký cca 4 m a široký cca 2,5 m. Uprostřed visí obraz sv. Terezie*, před ní je socha sv. Josefa, která je ve skleněné nádobě. Socha je velmi poškozená (chybí hlava), pod sochou je pozlacený svatostánek. Po stranách jsou sochy Panny Marie (napravo)

* Terezie z Lisieux (od Ježíška) – karmelitka z 19. století. Původním jménem Marie Františka Terezie Martinová. Narodila se roku 1873. V patnácti letech vstoupila ke karmelitkám a snažila se uvádět i ostatní na svou cestu “duchovního dětství”. Na příkaz představených sepsala svoje vzpomínky “Dějiny duše”. Zemřela roku 1897 ve věku 24 let na tuberkulosu.

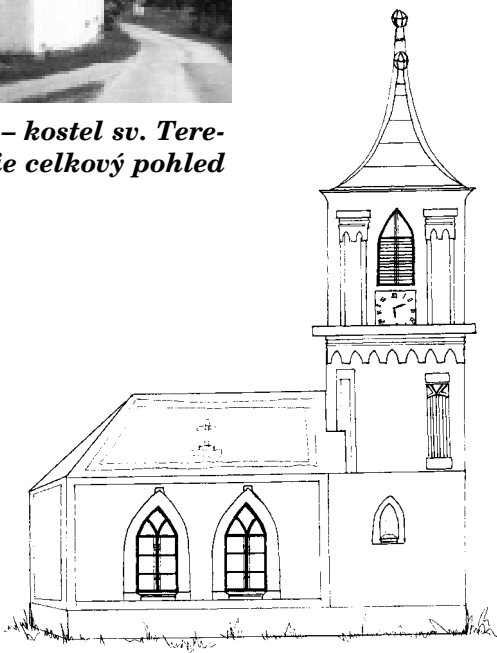
a nalevo Ježíš držící své srdce. Po stranách na zdi jsou tištěné obrazy znázorňující křížovou cestu. Na levé straně klenby jsou fresky; první blíže ke vchodu znázorňuje Ježíše s učedníky, jak procházejí obilím, vedle znaky papežství (trojitý kříž, třípatrová koruna a dva klíče), naproti matka s dcerou (oblečení z minulého století) modlící se k božím mukám v lese a za nimi zářící postava nesoucí kříž.

Obr. 28 – kostel sv. Terezie celkový pohled

Obr. 29 – půdorys kostela

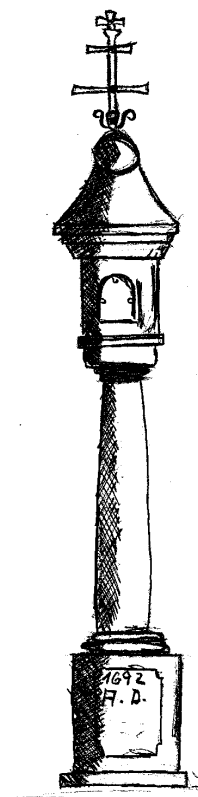
Obr. 30 – bokorys kostela

Sloupek Podlesí

Starý kamenný sloupek ležící po pravé straně na cestě ze Starého Města pod Landštejnem do Podlesí. Od Podlesí je vzdálen asi 100 metrů. Byl postaven v barokním slohu kolem roku 1692. Restauraován ze svého poničeného stavu musel být v roce 1918 Rudolfem a Johankou Neuwirthovými.

U země je na přibližně krychlovém podstavci vyrytý nápis “1692 A.D. RENOV. VON RUDOLF UND JOHANA NEUWIRTH 1918”. Sloupek pokračuje válcovitým nástavcem až k hranolu se stříškou. V hlavě sloupku jsou tři malé výklenky na obrázky. Z obrázků ve výklencích zbyl již jen jeden a ten je ve strašném stavu. Na vrcholu celého sloupku je dvouramenný kříž nad kterým je ještě malý křížek.

Křížek nejspíše označoval cestu do Starého Města pod Landštejnem nebo souvisel s činností bývalého paulánského kláštera u Nové Bystřice.

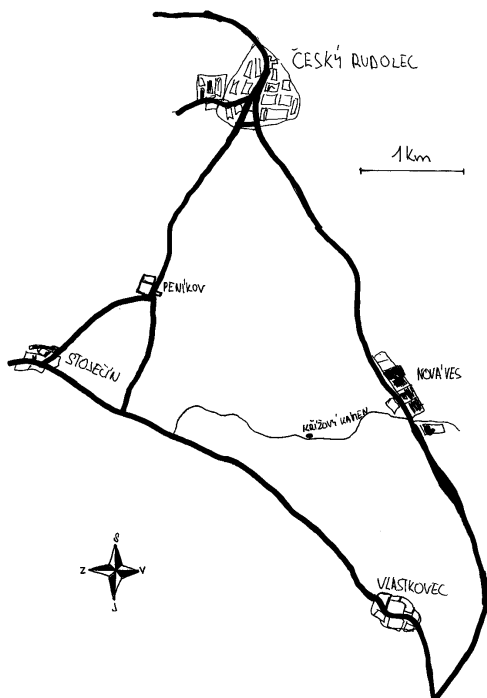
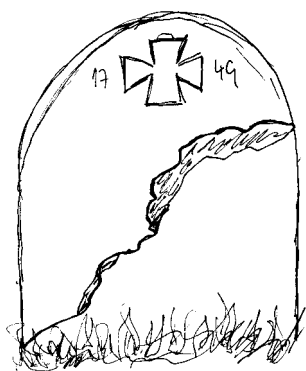
Křížový kámen

Nachází se na lesní cestě z Nové Vsi do Stojecína, asi 1,5 kilometru od Nové Vsi (viz mapka).

Má tvar kamenné desky vysoké 120 cm, v horní části zaoblené. Nahoře je vytesán kříž a pod ním nápis v němčině psaný velkými tiskacími písmeny. Byl vybudován v době barokní, konkrétně v roce 1749. Deska je v půlce zlomená a část nápisu je nečitelná. Kámen je zezadu podepřen kamennou podpěrou.

Na kamenné desce je vyryto: 1749 DENEPS JAN APRIL IST MATHES DEIMEL VON STOINER SCHLAGEN WONDEN DURCH EINSTMHOZ ALT J. 7 JAR ASETPITEN VON ??? VATER UNSER UND AVE MARIA.

Pravděpodobně jde o památku na tragickou událost, která se na tomto místě kdysi stala.

Poděkování

Skupina průzkumu posvátných míst by tímto chtěla poděkovat:

- Brněnskému biskupství za umožnění vstupu do kostelů
- panu řediteli Mgr. Františku Tichému za pomoc při výzkumech a odbornou spolupráci
- Miloslavu Vovsovi za dopravu a technické zabezpečení
- paní učitelce Kučerové ze slavonické základní školy za propůjčení materiálů a důležité informace
- Městskému úřadu ve Slavonicích za poskytnutí klíčů od kostela Božího Těla
- paní Langové z Peníkova za poskytnutí přístřeší a skvělý seník
- panu faráři Jiřímu Plhoňovi ze Slavonic za poskytnutí materiálů a umožnění vstupu do kostela Montserrat
- Závodní jídelně Otavan za dobrou stravu
- paní Hnízdové za klíče k hůreckému kostelu a za dobré buchtý
- Vojtěchu Bartákovi za všechno

Použitá literatura a prameny

- Dachovský, P. K., Sv. Jan z Vianey, farář arský, ŘÁD, Praha 1999
- Pfeiderer, R.: Atributy světců, UNICORNIS, Praha 1992.
- Vodrážka, V.: Ikonografie a atributy světců, Zvon, Praha 1991, 2.vyd.
- Herout, L.: Slabikář návštěvníků památek, Tvorba, 1994.
- kol. vědeckých pracovníků: Umělecké památky I,II,III,IV., Praha 1977.
- Tiray, J.: Vlastivěda moravská, Slavonický okres (Brno 1926)
- Schauber V., Schindler H. M.: Rok se svatými, Karmelitánské nak., Kostelní Vydří 1995
- Vondruška, V.: Církevní rok a lidové obyčeje, DONA, České Budějovice 1991
- Sborník k 300. výročí založení obce Hůrky (německy), nákladem obce, Hůrky 1937
- Rukopisné materiály fary ve Slavonicích
- Materiály a z osobního archivu paní Kučerové, ZŠ Slavonice
- Výpovědi pamětníků, terénní průzkum a dokumentace

Obsah:

Předmluva	4
Úvod	5
Kostel Božího Těla (sv. Ducha) u Slavonic.....	6
Montserrat	18
Kostel sv. Jakuba v Hůrkách	24
Kaple sv. Michala v Senotíně	29
Kaple “U dobré vody”	31
Kostel sv. Terezie z Lisieux	34
Sloupek Podlesí	36
Křížový kámen	37
Poděkování	38
Použitá literatura a prameny	39

Putování posvátnými místy v okolí Slavonic a Nové Bystřice

Martin Procházka • Jaroslav Burdych • Petr Kudláček • Vojtěch Mazanec • Lukáš Bartuněk

vydalo Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola, o.p.s.

Spořická 400/34, Praha 8 – Dolní Chabry, PSČ: 184 00

e-mail: prirodniskola@atlas.cz, <http://www.osf.cz/prirodni.skola>

v Praze 6. listopadu 2000

zvláštní internetové vydání